

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เทศบาลตำบลปากช่อง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

ISBN

บทคัดย่อ

บุญญา เล็กสมบุญวงศ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เทศบาลตำบลปากช่อง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. องค์การ อินทร์มพรรย์, 125 หน้า ISBN ...

การประเมินโครงการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545 ถึงวันที่ 8 สิงหาคม 2545 สรุปได้ดังนี้

การประเมินโครงการมีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใด ได้แก่ 1) การเกิดกองทุน 2) ระบบบริหารกองทุน 3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง 4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม 5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งการศึกษาปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนและปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนหรือไม่ เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

วิธีการประเมิน ใช้แนวคิดการประเมินโครงการเชิงระบบ (System Approach) โดยเลือกใช้ CIPP MODEL ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeams) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการกองทุนชุมชนและชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ โดยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบรายงาน (บร.1 – บร.12) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการอภิปรายกลุ่ม ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์จากความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็น

ผลการประเมินโครงการ พบว่า กองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เกิดจากความร่วมมือของชาวบ้านในชุมชน และได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการจัดตั้งกองทุน มีการคัดเลือกคณะกรรมการอย่างถูกต้องตามระเบียบ ในชุมชนมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง มีการ

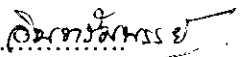
ประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปัจจัยด้าน
บวกคือมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ปัจจัยด้านลบคือ มีสมาชิกขอกู้เงินบางรายไม่
พอใจในการอนุมัติเงินกู้ เกิดองค์กรเครือข่ายในกลุ่มอาชีพเดียวกัน คือ มีการแลกเปลี่ยนแนะนำ
การประกอบอาชีพ ความเข้มแข็งของกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบอยู่ในระดับปานกลาง

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับ เป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาจัดการและการประเมิน โครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

..... อังคาร อินทร์ทรัพย์

(รองศาสตราจารย์ ดร. อังคาร อินทร์ทรัพย์)

กรรมการสอบ

..... วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล

(อาจารย์ วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล)

วันที่ 30 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2545

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ

..... ทรวงพร ทาเจริญศักดิ์

(รองศาสตราจารย์ ทรวงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. องค์กร อินทร์พรชัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่อง อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ถ่ายทอด แนะนำ ให้ความรู้ อันเป็นพื้นฐานของการทำการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งเป็นความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ในการประกอบอาชีพในอนาคต

ขอขอบพระคุณ ประธานกรรมการ และ คณะกรรมการชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ประธานกรรมการ และ คณะกรรมการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ตลอดจนชาวบ้าน ในชุมชนข้างโรงทอกระสอบทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ให้การเลี้ยงดู อบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา ขอขอบคุณพี่สาว และน้องชาย ตลอดจนเพื่อนบัณฑิตกองทุน ซึ่งให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

นางสาว นุณยญา เล็กสมบุญวงศ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

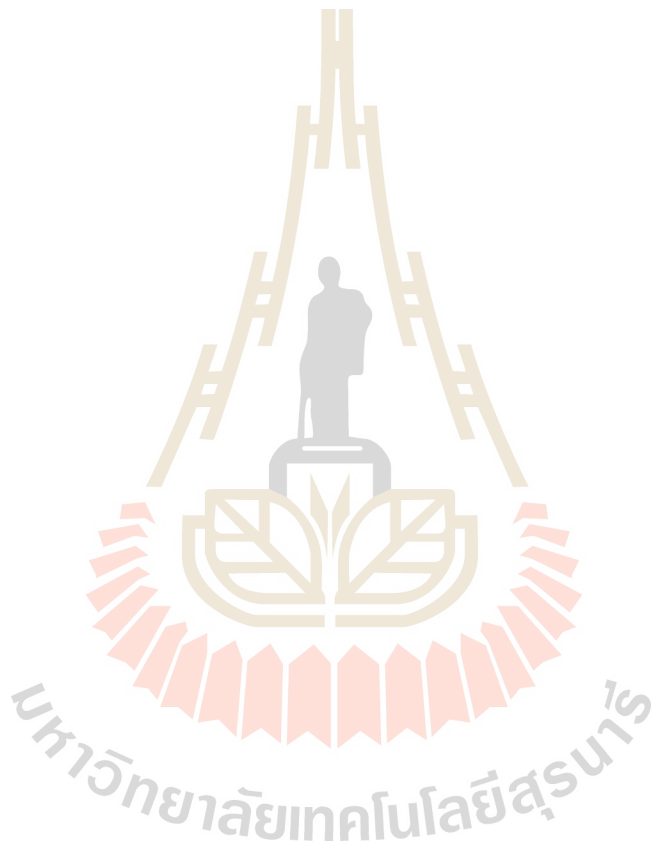
สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ.....	1
กรอบความคิดทางทฤษฎี.....	2
วิธีดำเนินการ.....	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 ปรัชญาวัฒนธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์.....	5
ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	6
หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	9
หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล (CIPP MODEL)..	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	13
วิธีการประเมินโครงการ.....	13
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	16
ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	17
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	21
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ.....	29
ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	29
ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม.....	39
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	45
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	48
วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ.....	48
วิธีการดำเนินการ.....	48
ผลการดำเนินการ.....	50
อภิปรายผล.....	51
ข้อเสนอแนะ.....	53
บรรณานุกรม.....	55
ภาคผนวก.....	56
1. ภาคผนวก ก แผนที่ชุมชนข้างโรงทอกระสอบ.....	57
2. ภาคผนวก ข ระเบียบที่เกี่ยวข้อง.....	59
3. ภาคผนวก ค แบบรายงาน บร.1 – บร.12.....	89

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 องค์ประกอบของระบบ.....	13
2 การทำงานของหน่วยระบบ.....	15
3 หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B.....	15

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวแปรและตัวชี้วัดการเกิดกองทุน.....	23
2	ตัวแปรและตัวชี้วัดการมีระบบบริหารกองทุน.....	24
3	ตัวแปรและตัวชี้วัดการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง.....	25
4	ตัวแปรและตัวชี้วัดการสร้างภูมิคุ้มกันทางค้ำเสริมธุรกิจและสังคม.....	25
5	ตัวแปรและตัวชี้วัดการมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน.....	26
6	ตัวแปรและตัวชี้วัดปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของกองทุน.....	27
7	ตัวแปรและตัวชี้วัดปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน.....	27
8	ตัวแปรและตัวชี้วัดการเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน.....	27
9	ตัวแปรและตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน.....	28

บทที่ 1

บทนำ

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเรื่องการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ให้มีการก่อเกิดผู้ค้ำชูโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ลดรายจ่ายและบรรเทาเหตุฉุกเฉินความจำเป็นเร่งด่วน ทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน รับการจัดสรรโอนเงินจำนวน 1 ล้านบาท เข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุน ไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของแต่ละชุมชนท้องถิ่นได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงจำเป็นต้องมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้นๆ และเขียนรายงานการประเมินในรูปแบบของ " สารนิพนธ์ " (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่น ทั้งเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใด ได้แก่
 - 1.1 การเกิดกองทุน
 - 1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

- 1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง
- 1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน
2. เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุน และปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
3. เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนหรือไม่
4. เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

กรอบความคิดทางทฤษฎี

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ใช้ต้นแบบทางความคิดในเชิงระบบที่เรียกว่า “ ซิปป์โมเดล ” (CIPP Model) (อุดม จารัสพันธ์ และคณะ, 2545, หน้า 89-90) ซึ่งเป็นแนวคิดและรูปแบบในการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “ การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และ สังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ”

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่าเป็นรูปแบบการประเมินซิปป์โมเดล (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินงานของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไขปรับปรุงให้การ

ดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เพื่อเป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือ ปรับเปลี่ยนโครงการ

วิธีดำเนินการ

ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูล ได้จากกลุ่มเป้าหมายและเอกสาร ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

- 1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูล ที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากในกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง
- 2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูล ที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว เช่น เอกสารหลักฐาน จดหมายเหตุ และบันทึกต่างๆ

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จำแนกออกได้ 2 ลักษณะ คือ

- 1) ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้เป็นตัวเลขนับอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติได้หลายวิธี เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- 2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการบรรยายความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาจัดเป็นระบบและสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และการจำแนกประเภทของข้อมูลแล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเลือกค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์

ขั้นที่ 3 นำเสนอผลการวิเคราะห์และการสรุปผล เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมา
นำเสนอ แปรความและสรุปผลในรูปแบบที่เหมาะสม

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และกระบวนการจัดการ
กองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่สนับสนุนและขัดขวาง การดำเนิน
งานของกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ
3. ได้ทราบข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารและการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุน
ชุมชนข้างโรงทอกระสอบ
4. มีความรู้ความเข้าใจการบริหารจัดการโครงการและการประยุกต์ความรู้สู่ท้องถิ่น

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารวรรณกรรมและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยสรุปเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ ในเรื่อง นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการดำเนินการและ ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์

นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ (คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ , 2544) “ เอกสารฉบับสมบูรณ์อยู่ในภาคผนวก ”

นโยบาย

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งแสดงต่อรัฐสภาในการ จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้าง อาชีพเสริมเพิ่มรายได้ เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใน ด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม แก้ไขปัญหาเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจและ สังคมของประชาชน และพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ บริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

หลักการ

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยภูมิปัญญาตนเอง
3. เกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้คือยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เชื่อมโยงการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สำหรับลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน
2. ส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง และพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหา
4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ และเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน
5. เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ “ ฉบับสมบูรณ์อยู่ในภาคผนวก ”

มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 “ ฉบับสมบูรณ์อยู่ในภาคผนวก ” มีจำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งมีชื่อย่อว่า กทบ. องค์ประกอบของ กทบ. คือ

1. ประธาน ได้แก่ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน
2. รองประธาน มี 3 คน ได้แก่
 - 1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
 - 2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
 - 3) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
 ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานคนที่ หนึ่ง สอง สาม ตามลำดับ

3. กรรมการที่คณะกรรมการแต่งตั้ง มีจำนวนไม่เกิน 10 คน
4. ที่ปรึกษาคณะกรรมการที่คณะกรรมการแต่งตั้ง มีจำนวนไม่เกิน 7 คน

ในระเบียบฉบับนี้ได้กำหนด อำนาจ และหน้าที่ ของคณะกรรมการดังนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุน
- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) กำหนดแผนงาน ออกระเบียบข้อบังคับและประกาศจัดตั้งกองทุน
- 4) ออกระเบียบเกี่ยวกับเรื่องการเงิน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 6) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 7) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบ
- 8) อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปปฏิบัติงานที่สำนักงานได้
- 9) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 10) รายงานผลการดำเนินงาน รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุน
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด 2 ว่าด้วยสำนักงาน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการ นายรัฐมนตรี ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

1. เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการ
3. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ
4. ประชาสัมพันธ์
5. ประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ
6. จัดให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
7. พิจารณาเสนอความเห็นเรื่องแผนการบริหารและจัดการกองทุน ต่อคณะกรรมการ
8. สนับสนุนเสนอแนะ คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้แก่หน่วยงานอื่น ดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงาน เสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ฉบับที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ซึ่งระเบียบฉบับที่ 2 นี้เป็นการแก้ไขข้อความจากฉบับที่ 1 โดยให้ยกเลิกข้อความใน
วรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน

“ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน ”

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนชุมชนข้าง โรงทอ
กระสอบ พ.ศ. 2544 (คณะกรรมการกองทุนชุมชนข้าง โรงทอกระสอบ , 2544) “ เอกสารฉบับ
สมบูรณ์อยู่ในภาคผนวก ” มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง

สถานที่ตั้งกองทุน เลขที่ 19 ซอยสามัคคี ถนนเทศบาล 38 ตำบลหนองสาหร่าย
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 3) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสั่งจะ
- 4) เพื่อพัฒนาจิตใจให้สมาชิกเป็นคนดี และมีคุณธรรม
- 5) เพื่อพัฒนาให้สมาชิกเป็นคนเก่ง และมีคุณธรรม

3. แหล่งที่มาของกองทุน

- 1) เงินกู้ยืม
- 2) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 3) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- 4) เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับมาโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน
- 5) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 6) เงินฝากสั่งจะ
- 7) เงินค่าหุ้น
- 8) ดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุนหมู่บ้าน

4. คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนข้าง โรงทอกระสอบ ไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนการจัดตั้งกองทุนชุมชน
- 2) มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5
- 3) เป็นผู้ที่พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนชุมชน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนชุมชน
- 2) สมัครเป็นสมาชิก ได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่ม หรือองค์กรชุมชน
- 3) เมื่อคณะกรรมการกองทุนชุมชนได้พิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก ก็จะแจ้งให้บุคคลนั้นชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะ ภายใน 3 วัน

6. การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก

- 1) เสียชีวิต
- 2) ลาออก
- 3) ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ
- 4) มีลักษณะหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับระเบียบ
- 5) ในที่ประชุมใหญ่ สมาชิกมีมติให้ออก
- 6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัคร
- 7) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
- 8) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ ในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คือ

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมิสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านและชุมชนนั้น ๆ
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริงหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อม ดังนี้

1. ความพร้อมความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน
2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ทางด้านความรู้ และประสบการณ์
3. การบริหารจัดการกองทุนที่สอดคล้อง และเกื้อกูลกันในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
4. การมีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ของคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิก เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพสูงสุด

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่ง ไม่เกินสองหมื่นบาท
3. คณะกรรมการต้องบันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมทั้งส่งสำเนา และเงื่อนไขรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบ โดยเร็ว
4. คณะกรรมการอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
5. อัตราดอกเบี้ย หรือ ค่าตอบแทนเงินฝาก และเงินกู้ เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
6. ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ พิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย
7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ ผู้กู้จะต้องเสียเบี้ยปรับตามระเบียบข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้
8. หากผู้กู้ไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน โดยปราศจากเหตุผล คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนได้

กองทุนหมู่บ้านชุมชนข้าง โรงทอกระสอบ มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้โดยจะอนุมัติเงินกู้ตามลำดับก่อนหลัง ในการยื่นเรื่องกู้และจะพิจารณาถึง

- 1) ความเป็นไปได้ของโครงการ
- 2) ความเหมาะสมด้านจำนวนเงินกู้ กับโครงการที่ขอกู้
- 3) ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้

การวิเคราะห์โครงการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการเงินกองทุน มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ให้คุณค่าประสบการณ์ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และเพื่อให้ได้ข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล (CIPP MODEL)

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ System Approach โดยเลือกใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP MODEL)

สตัฟเฟิลบีม (อุดม จารัสพันธุ์ และคณะ, 2545 , หน้า 90-91) ได้ให้ความหมายของการประเมินเชิงระบบว่า “ เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ” และได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

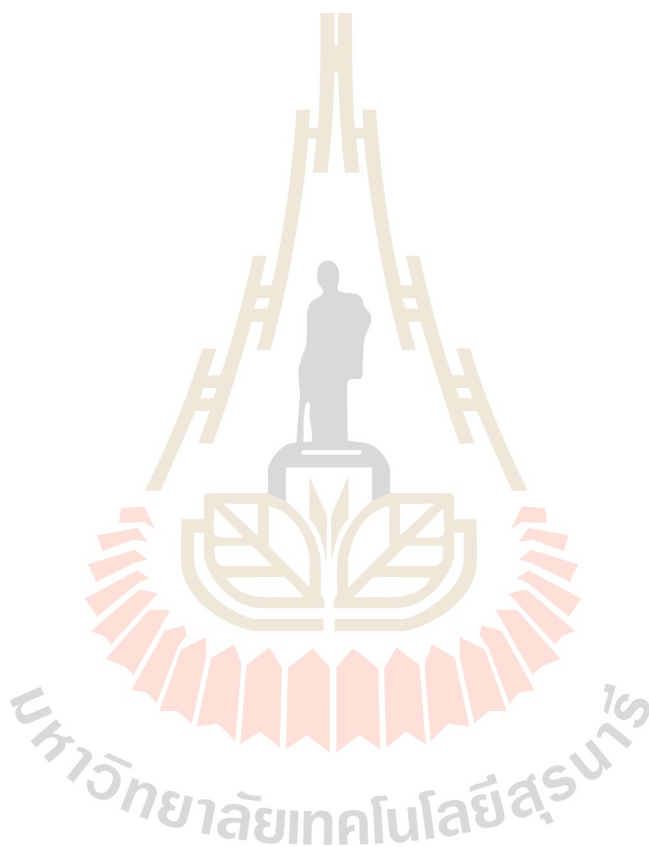
1. กำหนด หรือ ระบุข้อมูลที่ต้องการ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

นอกจากนี้ได้เสนอประเภทการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่จะประเมินดังนี้

- 1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจจะใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์
- 2) การตัดสินใจเพื่อกำหนด โครงสร้างของ โครงการ(Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ ในการกำหนดโครงสร้างของ

แผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

- 3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions) ซึ่งเป็นการตัดสินใจใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ
- 4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจที่จะใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นเพื่อพิจารณา การยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

บทที่ 3

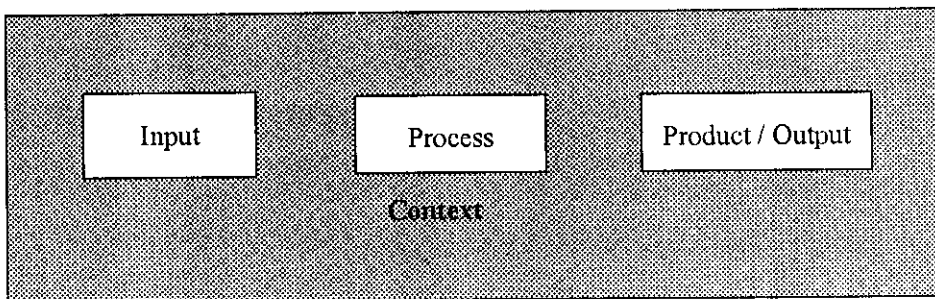
วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การวิจัยเป็นกระบวนการที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมิน ความสำเร็จของโครงการผลที่ได้จากการประเมินโครงการจะเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด การใช้แนวคิดทฤษฎีระบบ เป็นตัวแบบหนึ่งที่เหมาะสมในการประเมินผล ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพราะเป็นการศึกษาเจาะลึกถึงชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นองค์รวมและเป็นระบบ ซึ่งทฤษฎีระบบนี้จะเจาะจงระบุแต่ละคู่ของความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผล

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ต้นแบบทฤษฎีเชิงระบบ (System Approach) ทฤษฎีเชิงระบบนั้นมีนักวิชาการหลายคนที่เสนอรูปแบบ (MODEL) ต่างๆ กัน แต่ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ ได้ใช้รูปแบบวิธีการประเมินของ สต๊ฟเฟิลบีม (Stafflebeams) ที่เรียกว่าซีพีพีโมเดล (CIPP MODEL) มาใช้ในการดำเนินการประเมิน CIPP เป็นอักษรที่มีความหมาย ดังนี้

C	ย่อมาจาก Context	บริบทหรือสภาวะแวดล้อม
I	ย่อมาจาก Input	ปัจจัยนำเข้า
P	ย่อมาจาก Process	กระบวนการ
P	ย่อมาจาก Product	ผลผลิต

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของระบบ

จากแผนภาพที่ 1 ในกรอบใหญ่ คือ ระบบที่ต้องการประเมิน ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย ที่จะต้องนำมาประเมิน คือ

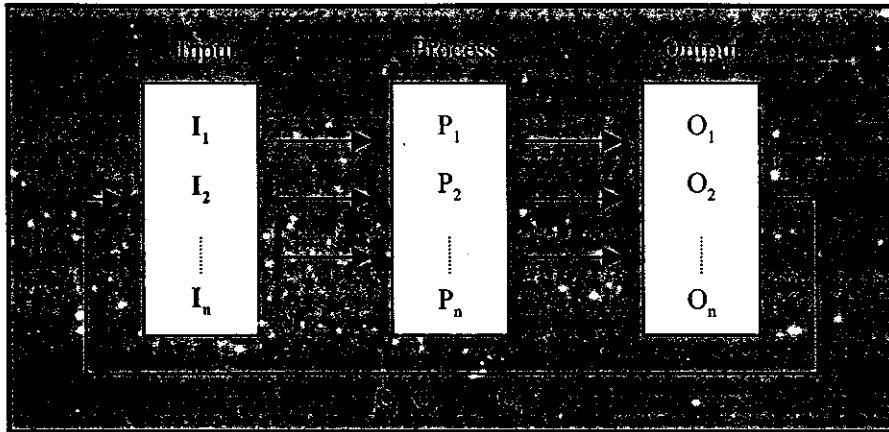
1. บริบทของหน่วยระบบ (System Context)
2. ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ (System Input)
3. กระบวนการของหน่วยระบบ (System Process)
4. ผลผลิตของหน่วยระบบ (System Product / Output)

การประเมิน (Evaluation) จะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน กำหนดจุดประสงค์ และกำหนดตัวชี้วัด เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการวินิจฉัย ซึ่งแบบจำลอง ซิฟฟ์โมเดล จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product / Output Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

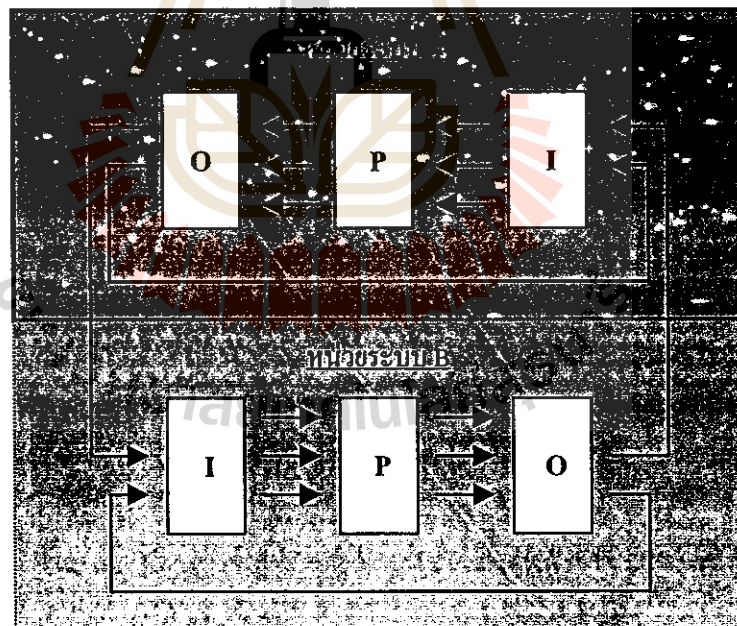
ตัวชี้วัด (Indicators) ที่ใช้ในการประเมินโครงการได้กำหนดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบดังนี้

1. ตัวชี้วัดของการประเมินบริบท (Context Indicators) เป็นตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมระดับประเทศและภายในท้องถิ่น ใช้สัญลักษณ์ C คือ C_1, C_2, \dots, C_n
2. ตัวชี้วัดของการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุความสอดคล้องของประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของปัจจัยเบื้องต้นใช้สัญลักษณ์ I คือ I_1, I_2, \dots, I_n
3. ตัวชี้วัดของการประเมินกระบวนการ (Process Indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุถึงกระบวนการดำเนินการในแต่ละช่วงเวลา ใช้สัญลักษณ์ P คือ P_1, P_2, \dots, P_n
4. ตัวชี้วัดของการประเมินผลผลิต (Product / Output Indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุจำนวนหรือคุณภาพของผลผลิตที่ได้รับ ใช้สัญลักษณ์ O คือ O_1, O_2, \dots, O_n

แผนภาพที่ 2 การทำงานของหน่วยระบบ

ตัวชี้วัดซึ่งเป็นตัวแปรของแต่ละหน่วยระบบต้องมีการประเมิน เริ่มต้นจาก INPUT มีตัวชี้วัด คือ I_1, I_2, \dots, I_n ซึ่งส่งผลถึง PROCESS มีตัวชี้วัดคือ P_1, P_2, \dots, P_n และ OUTPUT มีตัวชี้วัด คือ O_1, O_2, \dots, O_n โดยผลที่เกิดขึ้นจาก OUTPUT บางตัวอาจจะย้อนกลับมาเป็น I อีกก็ได้ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 3 หน่วยระบบ A และ หน่วยระบบ B

ถ้าการประเมินโครงการมีหลายหน่วยระบบ ก็นำแต่ละระบบ มาวางเรียงต่อกันจากนั้น ทำการเชื่อมโยงหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B รวมเข้าเป็นหน่วยระบบเดียวกัน โดยหน่วย

ระบบ A และหน่วยระบบ B มีบริบทเดียวกัน จะเห็นได้ว่าผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัวจะเป็นปัจจัยนำเข้าของตัวเอง ในการดำเนินการในระยะต่อไป และผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัว จะเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

ในทำนองเดียวกัน ผลผลิตของหน่วยระบบ B ก็จะเป็นปัจจัยนำเข้าของตัวเอง และเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ได้ด้วย ดังแผนภาพที่ 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) หมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมาย ที่ผู้วิจัยต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มตัวอย่าง องค์กร หรือเป็นสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่มีลักษณะมองเห็นได้รับรู้ได้ ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา ชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ซึ่งในชุมชนนี้มีประชากรประมาณ 1,200 คน จากครัวเรือนในชุมชน 340 ครัวเรือน มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 13 คน และมีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน 184 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) หมายถึงสมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่ถูกเลือกขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา มีจุดมุ่งหมายที่จะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้น้อยที่สุด แต่ในขณะเดียวกันต้องการให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรมากที่สุด ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน การประเมินโครงการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการของความน่าจะเป็น ที่สมาชิกทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกสุ่มเท่า ๆ กัน เช่น การเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (บร. 1)
2. การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างที่จำแนกประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามพื้นที่ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกในกลุ่มที่มีคุณลักษณะที่หลากหลาย แต่ในภาพรวมของกลุ่มที่ต่างกัน จะมีลักษณะของกลุ่มที่ใกล้เคียงกัน เช่น การเก็บข้อมูลความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร. 3)

3. การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นวิธีการสุ่ม / เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ เช่น การเก็บข้อมูลแบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี (บร.11)

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร ตัวชี้วัด และ ตัวบ่งชี้ มีความหมายคล้ายกันและบางครั้งก็สามารถใช้แทนกันได้ แต่มีความแตกต่างกันในจุดเน้นคือคำว่า “ตัวแปร” เมื่อเก็บข้อมูลจะได้ค่าที่แปรไปสำหรับผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายในกลุ่มประชากรนั้นๆ คำว่า “ตัวชี้วัด” เน้นว่าเป็นประเด็นที่จะใช้วัดระดับของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ส่วนคำว่า “ตัวบ่งชี้” เน้นว่าเป็นประเด็นที่จะชี้ว่าถึงนั้นเป็นอย่างไร

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบ ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้ คือ

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินโครงการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ จึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎี ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อม ของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ
 - 1.1 บริบทระดับประเทศ ของหน่วยระบบ A และ B เช่น สภาพของดิน ฟ้า ไม้ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่นๆ ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 1) ความยากจนของประเทศ
 - 2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม
 - 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
 - 4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
 - 5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

- 6) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้ม
สลายของท้องถิ่นชนบท
- 7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น ของหน่วยระบบ A และ B เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของ
ชุมชน สภาพป่า และหนองน้ำที่คนทำกินของชาวบ้านในชุมชน ประกอบด้วย
ด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาของชุมชน
- 2) สภาพปัจจุบัน
- 3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดของชุมชน
- 4) ด้านวัฒนธรรม

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัว
แปรดังนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชน
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการชุมชน
- 2.4 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัว
แปรดังนี้

- 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2 การรับชำระหนี้
- 3.3 การทำบัญชี

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product / Output Indicator) ของหน่วยระบบ A แบ่งออก
เป็น 3 ด้าน คือ

- 4.1 ผลโดยตรง ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
 - 1) จำนวนผู้กู้
 - 2) ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) จำนวนทุนสะสมของชุมชน

4.3 ผลกระทบทางอ้อม ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) กองทุนชุมชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 2) ชุมชนมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว (Context Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.1 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - 1.2 หนี้ยูนิตนอกระบบของผู้กู้
 - 1.3 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 1.4 รายได้ของครอบครัว
 - 1.5 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 สถานที่และวัตถุดิบ
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
 - 3.1 การหาตลาดที่ดี
 - 3.2 การหาวัตถุดิบที่ดี
4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product / Output Indicator) ของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ
 - 4.1 ผลโดยตรง ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) รายได้เป็นเงิน
 - 2) ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
- 4.2 ผลกระทบโดยตรง ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
- 1) ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
- 4.3 ผลกระทบทางอ้อม ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
- 1) ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

ตัวชี้วัดอื่นๆ ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B

ตัวชี้วัดอื่นๆ ที่เกิดขึ้นประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้คือ

- 1) หนี้สินของผู้กู้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เลือกเครื่องมือที่มีความเหมาะสมกับการใช้รวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะแตกต่างกัน ที่สามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้สอดคล้องกับความต้องการ เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นข้อคำถามที่จัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายได้ตอบคำถามตามประเด็นที่ต้องการ อาจเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็นและความรู้สึก
2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ต้องการข้อมูลเชิงลึก หรือจากกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือไม่ออกหรือเขียนหนังสือไม่ได้ ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละคนค่อนข้างนาน
3. แบบสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรม หรือ ปฏิกริยาของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกต โดยจะต้องมีการบันทึกข้อมูลได้ทันที

ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนข้าง โรงทอกระสอบ ได้ใช้แบบรายงานต่างๆ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (บร. 1)
2. แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (บร. 2)

3. แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร.3)
4. แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (บร. 4)
5. แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร. 5)
6. แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงิน จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร. 6)
7. แบบรายงานการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน (บร. 7)
8. โครงการเศรษฐกิจชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (เขียนแผนธุรกิจผู้ประกอบการ SMEs) (บร. 8)
9. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (บร. 9)
10. แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน (บร. 10)
11. แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี (บร. 11)
12. การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (บร. 12)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ ที่เป็นตัวเลข และข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่เป็นการบรรยายลักษณะข้อมูลรูปแบบของข้อความ ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้วิธีการ จัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการตามคำสั่งที่กำหนด เมื่อกลุ่มเป้าหมายตอบคำถามแล้วเสร็จได้ส่งกลับคืนแก่ผู้วิจัย ซึ่งใช้ในการเก็บข้อมูลความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร. 3)
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการพบหน้าระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้การประเมินเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เพื่อสนทนากันในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการข้อมูล ซึ่งใช้ในการเก็บข้อมูล บร.1 , บร.2 , บร.4 , บร.5 , บร.6 , บร.7 , บร.8 , บร.9 , บร.10 , บร.11 , บร.12
3. การสังเกต เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามที่ต้องการสังเกต โดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ ซึ่งใช้ในการเก็บข้อมูล บร.1 , บร.4 , บร.5 , บร.6 , บร.7 , บร.8 , บร.10 , บร.11 , บร.12

4. การอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายกัน จำนวน 7-8 คน มาร่วมแสดงความคิดเห็น ที่ได้รับการกระตุ้นจากคำถามของผู้ประเมิน โดยมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และปฏิกิริยาของสมาชิกกลุ่มเป้าหมายระหว่างการแสดงความคิดเห็น ที่อาจจะนำไปใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งใช้ในการเก็บข้อมูล บร.6 , บร.12

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาจัดเป็นระบบ สรุปความ แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามที่ต้องการทราบ ซึ่งเป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลข โดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ คือ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวนหรือค่าเฉลี่ย เช่น ผู้กู้เงินกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีจำนวน 72 คน จากประชากรทั้งหมด 1,200 คน เท่ากับร้อยละ 6 เป็นต้น
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะข้อความ ที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนด ซึ่งได้จากการสอบถาม การบันทึกผลการสัมภาษณ์ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อมูล เพื่อที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบ

การแจกแจงตัวแปรและตัวชี้วัด ที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่
ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 มีดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายเพียงใด
 - 1.1 การเกิดกองทุน มีตัวแปรและตัวชี้วัดที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดกองทุน
ดังปรากฏ ในตารางที่ 1 คือ

ตารางที่ 1 ตัวแปรและตัวชี้วัดการเกิดกองทุนชุมชน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
1. กองทุนชุมชน	- จำนวนกองทุนที่มีอยู่ก่อนแล้ว - จำนวนกองทุนเกิดขึ้นใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน
2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนชุมชน	- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน
3. ทัศนคติที่มีต่อกองทุนชุมชน	- ความต้องการให้เกิดกองทุนชุมชน - กองทุนชุมชนสร้างรายได้และพัฒนาอาชีพ
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	- การพัฒนาอาชีพ - การสร้างงาน - การสร้างรายได้ - สวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและการอยู่รอดของกองทุน	- ผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกของกองทุน
6. ยอดเงินปัจจุบันของกองทุนชุมชน ข้างโรงทอกระสอบ	- จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน - ยอดเงินคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน มีตัวแปรและตัวชี้วัดที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ระบบบริหารกองทุน ดังปรากฏในตารางที่ 2 คือ

ตารางที่ 2 ตัวแปรและตัวชี้วัดการมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - การคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบการบริหารกองทุน
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุมคณะกรรมการ - การรับสมัครสมาชิก - การรับฝากเงิน - การระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดสินเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบการกู้และการขอกู้ - ระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้ขอกู้ที่ได้รับการอนุมัติ
5. การจัดสรรผลประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนเงินกองทุนสะสมจากเงิน 1 ล้านบาท - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง มีตัวแปรและตัวชี้วัดที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ดังปรากฏในตารางที่ 3 คือ

ตารางที่ 3 ตัวแปรและตัวชี้วัดการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
1. ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. การปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพของผู้
3. ความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
4. การปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	- นำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน - นำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5. ความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. การปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- นำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - นำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงานกิจการของผู้กู้เงินจากกองทุน

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มีตัวแปรและตัวชี้วัดที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังปรากฏในตารางที่ 4 คือ

ตารางที่ 4 ตัวแปรและตัวชี้วัดการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกัน ระดับของกองทุนโดยรวม	- ชี้นำเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจในหลักการสำคัญว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน
2. ภูมิคุ้มกัน ระดับกิจการของผู้กู้เงินในแต่ละคน	- ผู้กู้เงินแต่ละคน ไม่กู้หนี้จากแหล่งดอกเบี้ยแพงมาใช้ในการดำเนินการประกอบอาชีพ - ผู้กู้เงินแต่ละคนดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น มีตัวแปรและตัวชี้วัดที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ดังปรากฏในตารางที่ 5 คือ

ตารางที่ 5 ตัวแปรและตัวชี้วัดการมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
1. ศักยภาพเดิมของบริบท	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพของป่า - สภาพของดิน - สภาพของแหล่งน้ำ - จำนวนประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากรในชุมชนข้างโรงทอ - ถนน - ไฟฟ้า - ประปา
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมาที่มีศักยภาพในด้านต่างๆดังนี้	
2.1 ทุนด้านการเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนเงินกองทุนเดิมในชุมชน - จำนวนกลุ่มต่างๆ
2.2 ทุนด้านทรัพยากรกายภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - การประกอบอาชีพ - สภาพของที่ดิน
2.3 ทุนทางด้านวัฒนธรรมประเพณี	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ภาษาพื้นบ้าน
2.4 ทุนทางปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนนักเรียนในระดับต่างๆ - จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน
3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้ถือหุ้นจากกองทุนไปลงทุนประกอบอาชีพในด้านต่างๆ ดังนี้	
3.1 การเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนผู้ถือหุ้นที่ดำเนินกิจการเกษตร
3.2 ค้าขาย	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนผู้ถือหุ้นที่ดำเนินกิจการค้าขาย
3.3 การบริการ	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนผู้ถือหุ้นที่ดำเนินกิจการบริการ

2 เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุน และปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

1.1 ปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุน การบรรลุเป้าหมายของกองทุน มีตัวแปรและตัวชี้วัดที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุน ดังปรากฏในตารางที่ 6 คือ

ตารางที่ 6 ตัวแปรและตัวชี้วัดปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- ผู้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
2. มีกองทุนเดิมในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ	- จำนวนกองทุนเดิมในชุมชน - จำนวนเงินสะสมในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน มีตัวแปรและตัวชี้วัดที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวาง ดังปรากฏในตารางที่ 7 คือ

ตารางที่ 7 ตัวแปรและตัวชี้วัดปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
1. ความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ขอกู้เงินที่ไม่พอใจในการอนุมัติเงินกู้

3. เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนหรือไม่

การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน มีตัวแปรและตัวชี้วัดที่จะให้ข้อมูลเพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน ดังปรากฏในตารางที่ 8 คือ

ตารางที่ 8 ตัวแปรและตัวชี้วัดการเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
1. เครือข่ายย่อยภายในชุมชน	- องค์กรผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน
2. องค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- หน่วยองค์กรที่ให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต

4. เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ความเข้มแข็งของชุมชน มีตัวแปรและตัวชี้วัดที่จะให้ข้อมูล เพื่อทราบระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดนั้น ปรากฏในตารางที่ 9 คือ

ตารางที่ 9 ตัวแปรและตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด
1. ความสามัคคี	- ระดับความสามัคคี
2. ความซื่อสัตย์	- ระดับความซื่อสัตย์
3. ยกย่องคนทำดี	- ระดับการยกย่องคนทำดี
4. ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	- การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	- สมาชิกในชุมชนมี โอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
6. สามารถเลี้ยงครอบครัวได้	- สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	- ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า
8. การรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	- ชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
9. การประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	- ชุมชนมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
10. การช่วยเหลือสตรี เด็ก และผู้ด้อยโอกาส	- ชุมชนมีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และผู้ด้อยโอกาส
11. ผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	- ชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. แผนงานของชุมชนโดยสมาชิก	- ชุมชนมีแผนงานของชุมชน โดยสมาชิก

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพพ์โมเดล (CIPP MODEL) และการรายงานตามวัตถุประสงค์แต่ละประการ ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ได้แก่
 - 4.1 เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใด ได้แก่
 - 1) การเกิดกองทุน
 - 2) การมีระบบบริหารกองทุน
 - 3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง
 - 4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
 - 5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน
 - 4.2 เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุน และปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
 - 4.3 เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนหรือไม่
 - 4.4 เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. บริบทระดับประเทศ

1.1 ความยากจนของประเทศ

ความยากจนมีหลายแง่มุม คนจนขาดการศึกษาขาดการดูแลสุขภาพที่เพียงพอ ตลอดจนขาดแคลนทรัพย์สินหลัก เช่น ที่ดิน ปัญหาเหล่านี้หลายอย่างมีความเกี่ยวเนื่องกันกับช่องว่างในด้านความรู้ และความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งผลักดันให้คนจน ต้องมีความสัมพันธ์ด้านธุรกิจไปในทางที่เป็น การจำกัดความสามารถในการผลิตของตนเอง ซึ่งเมื่อคำนึงถึงผลร้ายที่จะเกิดจากการขาดรายได้อย่างกะทันหัน คนจนก็เลือกที่จะหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ถ้าเลือกได้แต่การทำเช่นนี้ เป็นการทำให้พวกเขาไม่สามารถหลุดออกจากวงจรของกิจกรรมแบบ “ มีความเสี่ยงต่ำก็มีกำไรต่ำ ”

วงจรดังกล่าวสามารถทำลายได้ เช่น การให้มีชื่อเป็นเจ้าของที่ดิน การให้สินเชื่อในวงเงินขนาดเล็ก การออมขนาดเล็ก และมาตรการป้องกันและบรรเทาความเดือดร้อน นวัตกรรมเหล่านี้ช่วยแก้ปัญหาข้อมูลได้ จึงทำให้เป็นไปได้ที่จะเข้าไปช่วยเหลือคนที่จนจริงๆ ในขณะที่สามารถลดความเสี่ยงแปลงในงบประมาณทั้งหมดไปกับการไปให้เงินช่วยเหลือกับคนที่จำเป็นน้อยกว่า แม้ว่านวัตกรรมเหล่านี้ไม่อาจจัดความยากจนให้หมดไปได้ในเวลาชั่วข้ามคืน และไม่ได้เป็นการเข้ามาแทนที่นโยบายอื่นๆ ที่จะช่วยให้มีการเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงคนจนด้วย แต่ก็ใช้องค์ประกอบที่สำคัญในยุทธศาสตร์ สำหรับต่อต้านความยากจนที่ประสบความสำเร็จ การรับรู้ปัญหาข้อมูลนำไปสู่ความไม่สมบูรณ์ของตลาดอย่างไร ก็เป็นอีกก้าวสำคัญในการวางนโยบายที่จะช่วยให้คนจนสามารถพัฒนาความเป็นอยู่ได้ (ภัทรนันท์ พัทธิยะ , ผู้แปล , 2542 , หน้า 379 – 380)

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม Small and Medium Enterprises (SMEs)

นโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคง ในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการเมืองของประเทศ มีนโยบายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง คือ

- 1) นโยบายการสร้างรายได้ รัฐบาลจะสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดยุคใหม่ โดยคำนึงถึงด้านทรัพยากรธรรมชาติและศักยภาพของทักษะที่โดดเด่น เพื่อสร้างฐานการกระจายโอกาส กระจายความเสี่ยง และฐานการผลิตของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยได้มีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ การเกษตร อุตสาหกรรม และ การบริการ
- 2) นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาเครือข่าย การตลาดเข้าสู่ระดับโลกด้วยการผลักดันให้มีการแข่งขันเสรีเวทีการค้าระหว่างประเทศ โดยมีนโยบายที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ให้มีความเข้มแข็งพร้อมๆ กับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศในระยะยาว (วิภาวี พิจิตบันดาล และคณะ , 2545 , หน้า 223 - 224)

รัฐบาลให้การสนับสนุน SMEs (จินตนา บุญบงการ ,2545,หน้า 214)
เพื่อวัตถุประสงค์หลักๆ อยู่ 3 ประการ คือ

- ให้อุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีศักยภาพในการแข่งขันได้เกิดและเพิ่มจำนวนมากขึ้น
- ให้อุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีอยู่สามารถอยู่รอด และพัฒนาตัวเอง ให้สามารถ แข่งขันต่อไปได้
- ให้อุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้มีขีดความสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทย มีมติปรับประมาณการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยประจำปี 2545 และปี 2546 เพิ่มขึ้น โดยในปี 2545 ได้ประมาณการใหม่คาดว่าเศรษฐกิจไทยจะขยายตัว 3 – 4 % จากเดิมที่คาดไว้ที่ 2.5 – 3.5 % โดยคาดการณ์ว่าปี 2546 จะขยายตัว 3 – 4 % จากประมาณการเดิม 2.5 – 4 %

นอกจากนั้นได้ปรับประมาณการอัตราเงินเฟ้อ พื้นฐานของประเทศ ในปี 2546 ใหม่จากระดับ 1 – 2 % ในการประมาณการครั้งก่อนลดลงเหลือ 0.5 – 1.5 % แต่ยังคงประมาณการอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานของปี 2545 ไว้ที่ 0.5 – 1 % ทั้งนี้การปรับประมาณการใหม่ได้มองตามสมมติฐานที่ได้เปลี่ยนแปลง และความผันผวนที่เกิดขึ้นในตลาดโลกแล้ว

ธนาคารแห่งประเทศไทยประมาณการตามแบบจำลองพบว่าเศรษฐกิจ ในปีนี้ควรจะขยายตัวในอัตราเดียวกับที่สภาพัฒน์คาด คือ 3.5 – 4 % และตลาดก็มองตรงกันว่าเศรษฐกิจไทยปีนี้ควรจะขยายตัว 3.3 – 4.5 % แต่ธนาคารแห่งประเทศไทย ปรับตัวเลขการขยายตัวเพิ่มเป็น 3 – 4 % เท่านั้น ภายใต้สมมติฐานว่าการส่งออกจะขยายตัวได้ทั้งปี 2 – 3 % การนำเข้าเพิ่มขึ้น 2.5 – 3.5 % การบริโภคภาคเอกชนขยายตัวทั้งปี 3 – 4 % การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวเพิ่มขึ้น 7 – 9 % คุลการค้าเกินดุล 2,000. – 3,000. ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล 5,000. - 6,000. ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยการขยายตัวของเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน ทั้งจากภายในประเทศ และจากการส่งออก (ข่าวเศรษฐกิจไทยรัฐ , 2 สิงหาคม 2545 , หน้า 8)

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจได้เปลี่ยนไปจากเดิม ธุรกิจในรูปแบบของอุตสาหกรรมขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด แทนรูปแบบเกษตรกรรม การค้า และการผลิต มิได้จำกัดอยู่แค่เพียงเพื่อสนองความต้องการในท้องถิ่นหรือในประเทศเท่านั้นแต่ได้ขยายกว้างออกไป และเข้าสู่การแข่งขันในตลาดโลก ลักษณะการประกอบธุรกิจได้เปลี่ยนไป จากกิจการในครอบครัว ไปเป็นกิจการที่กระจายหุ้นให้กับประชาชนทั่วไป เพื่อระดมทุนเข้ามาขยายการประกอบการในรูปแบบเกษตรกรรมได้เปลี่ยนไป ในลักษณะธุรกิจการผลิตครบวงจร เพื่อการค้า และสนองความต้องการของอุตสาหกรรมเกษตรที่ขยายตัวขึ้น (ดุษฎี สงวนชาติ , 2545 , หน้า 75)

1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในระบบ ในชนบทสูงมากเมื่อเทียบอัตราดอกเบี้ยในระบบ จึงไม่น่าแปลกในนักที่พบอยู่เสมอว่าชาวนา มีหนี้สินมาก เพราะจากการทำการผลิตในระบบทุนนิยม ค่าเช่า ผู้ผลิตโดยตรงมีสภาพไม่ต่างจากการเป็นคณงานรับจ้างในที่ดินของตนเอง เมื่อชาวนาได้ผลผลิตมาก็มักจะต้องไปขายให้กับนายทุนเงินกู้ที่เป็นพ่อค้ารับซื้อผลผลิตด้วย หลังจากหักค่าเช่าและ ดอกเบี้ยแล้วผลตอบแทนที่ชาวนาได้รับก็เท่ากับค่าจ้างแรงงาน เกษตรกรและชุมชนในชนบท ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมาย ตั้งแต่ ปัญหาหนี้สิน ความยากจน การสูญเสียที่ดินตลอดจนการการสูญเสียอำนาจ ในการควบคุมและจัดการทรัพยากร จนเกษตรกร ต้องกลายเป็นเพียงคณงานรับจ้างได้ค่าตอบแทนน้อย ส่งผลให้ชาวบ้านเดือนร้อนและเป็นหนี้สินมาก (อเนก เหล่าธรรมทัศน์ และคณะ , 2538 , หน้า 157 , 170)

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

การสร้างความมั่งคั่งในด้านรายได้ ทำให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น เกิดปัญหาด้านการหย่อนศีลธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย เกิดความต้องการเอารัดเอาเปรียบ ส่งผลให้วิถี ชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดั้งมาของไทย เริ่มจางหายไปพร้อมกับ การล่มสลายของสถาบันครอบครัว ชุมชนและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

การเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสื่อมโทรมลงเป็นลำดับ ทั้งในเขตกรุงเทพฯ และเมืองหลักในภูมิภาค นอกจากนี้การพัฒนาที่ไม่ได้คำนึงถึงต้นทุน และการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการมองข้าม การพัฒนาคุณค่าของความเป็นคนละเลยภูมิปัญญา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่บนพื้นฐานความเป็นไทย จะส่งผลต่อการพัฒนา ที่จะพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต (กลุ่มสถาบันราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ , 2542 , หน้า 227 – 228)

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ทุกประเทศต้องเร่งสร้าง “ ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม ” ที่จะช่วยสงวนรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและค่านิยมของประเทศไว้ ในท่ามกลางการผสมผสานวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และความคิดจิตใจ ระหว่างมนุษยชาติ และการหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ ต่างภาษา ที่อาจกัดกร่อนวัฒนธรรมดั้งเดิมของแต่ละชนชาติและท้องถิ่น ในสังคมไทย เรารองการขาด “ ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม ” ทำให้วัฒนธรรมตะวันตก ที่เน้นแต่ความเจริญทางวัตถุเข้าครอบงำและทำลายความเอื้ออาทร และความใกล้ชิดระหว่างบุคคลที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของสังคมไทยเรา กระแสบริโภคนิยมของคนรุ่นใหม่ที่เน้นแค่ “ ความมีระดับ ” และ “ ความเป็นส่วนตัว ” ได้ทำลายสามัญสำนึกและวิจารณญาณของคนไทยเกี่ยวกับแก่นสารและสาระในชีวิต ทำให้สังคมไทยก้าวไปในทิศทางเดียวกับอีกหลายๆ สังคมในโลก โดยเฉพาะในประเทศอุตสาหกรรม ที่ได้กลายเป็นสังคมที่สูญเสียความอบอุ่น (อมรรวิชัย นาคทรพรพ , ม.ป.ป. , หน้า 41 – 42)

สรุปบริบทระดับประเทศ

จากการศึกษาบริบทระดับประเทศในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันของประเทศอยู่ในช่วงของการฟื้นฟูเศรษฐกิจ มีปัญหาความยากจน การขาดแคลนการศึกษา ซึ่งรัฐบาลมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างเสถียรภาพ และความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมถึงด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยมีนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นพื้นฐานของประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทย และสภาพัฒน์ ประมาณการปี 2545 นี้ว่าเศรษฐกิจไทยจะขยายตัวเพิ่มขึ้น การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวเพิ่มขึ้น ดุลการค้าเกินดุล และดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล โดยการขยายตัวของเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นจากภายในประเทศและจากการส่งออก

ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้หลายกรณี เช่น การกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง นอกจากนั้นท้องถิ่นชนบทก็มีความอ่อนแอขึ้น จากการมองข้าม ละเอียดภูมิปัญญาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่บนพื้นฐานความเป็นไทย ทำให้วัฒนธรรมต่างชาติ ต่างภาษา ซึ่งอาจทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของแต่ละท้องถิ่นต้องสูญหายไป

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ชื่อชุมชน ช้างโรงทอกระสอบ หมู่ที่ 2 เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา ที่มาของชื่อชุมชน คือชุมชนอยู่ใกล้ บริษัท กระสอบปากช่อง จำกัด ซึ่งเป็นโรงทอกระสอบ ดังนั้นจึงเรียกกันต่อๆ มาว่าชุมชน ช้างโรงทอกระสอบ

เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ 2503 หรือ ประมาณ 42 ปีมาแล้ว คนกลุ่มแรกที่มาตั้งชุมชนนี้ อพยพมาจากบ้านท่าเลื้อน ตำบลจันทึก อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา และอพยพมาจากบ้านจันทึกเก่า ตำบลจันทึก อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา

สาเหตุที่ชาวบ้านแต่ละกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านเดิม เพราะการก่อสร้างเขื่อนเก็บน้ำลำตะคองได้มีการผ่าอ่าว ทำให้มีน้ำท่วมบริเวณบ้านท่าเลื้อน และบ้านจันทึกเก่า ทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เขื่อนที่ก่อสร้างเขื่อนเก็บน้ำลำตะคองต้องอพยพออกมาหาที่อยู่อาศัยใหม่

สภาพทางภูมิศาสตร์ของชุมชนนี้ก่อนการจัดตั้งชุมชน ได้มีสภาพเป็นป่าไม้สูงๆ และเป็นป่าหน้ำรกทึบ ป่าไผ่ ป่าหนามคนหา ซึ่งเวลาเดินผ่านต้องแหวกกิ่งไม้ ออกเป็นระยะๆ ยังไม่มีใครมาตั้งถิ่นฐานกันมากนัก ระยะเวลาหลังมีการทำไร่ข้าวโพดบ้าง เลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ ฯลฯ จากนั้นก็มีผู้คนมาจับจองที่ดิน แล้วตั้งเป็นหมู่บ้าน เป็นชุมชนจนถึงทุกวันนี้

การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค มีดังต่อไปนี้

- 1) ถนน เมื่อเริ่มก่อตั้งบ้านเรือน ถนนมีสภาพเป็นแบบ ทางเกวียน
เปลี่ยนเป็นถนนลูกรัง พ.ศ. 2508
เปลี่ยนเป็นถนนลาดยาง พ.ศ. 2537
- 2) ไฟฟ้า เข้าสู่ชุมชน พ.ศ. 2527
- 3) ประปา เข้าสู่ชุมชน พ.ศ. 2533

2.2 สภาพปัจจุบัน

ในชุมชนมีครัวเรือน 340 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,200 คน ชาย 540 คน หญิง 660 คน

ประชากรวัย 1 วัน - 3 ปีเต็ม	จำนวน 22 คน	เท่ากับร้อยละ 1.83
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	จำนวน 30 คน	เท่ากับร้อยละ 2.50
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	จำนวน 94 คน	เท่ากับร้อยละ 7.83
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	จำนวน 91 คน	เท่ากับร้อยละ 7.58
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	จำนวน 65 คน	เท่ากับร้อยละ 5.42
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	จำนวน 703 คน	เท่ากับร้อยละ 58.58
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	จำนวน 130 คน	เท่ากับร้อยละ 10.84
60 ปี 1 วันขึ้นไป	จำนวน 65 คน	เท่ากับร้อยละ 5.42

ในชุมชนมีคนพิการ จำนวน 6 คน ได้เรียนหนังสือจำนวน 5 คน และไม่ได้เรียนหนังสือจำนวน 1 คน

ด้านการศึกษา ไม่มีโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในชุมชน และโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในชุมชน มีสมาชิกในชุมชนไปศึกษานอกชุมชนรวม 275 คนคือ

ระดับประถมศึกษา	156 คน
ระดับมัธยมศึกษา	94 คน (รวม ม.ต้น และ ม.ปลาย)
นักศึกษาผู้ใหญ่	15 คน
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	10 คน (รวม ปวช. และ ปวส.)

ปัจจุบันแหล่งน้ำในชุมชน (ทั้งของสาธารณะและส่วนบุคคล)

บ่อน้ำตื้น 1 บ่อ	ใช้ได้ตลอดปี
บ่อน้ำบาดาล 50 บ่อ	ใช้ได้ตลอดปี
คลองน้ำ 1 แห่ง	ใช้ได้ไม่ตลอดปี

ปัจจุบันชาวบ้านใช้น้ำประปา จำนวน 290 ครัวเรือน ใช้น้ำบาดาล จำนวน 50 ครัวเรือน ส่วนน้ำจากบ่อน้ำตื้นและคลองน้ำ ปัจจุบันไม่นำมาใช้ประโยชน์

2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งชุมชน

มีการประกอบอาชีพ คือ

1) รับราชการ	10	ครอบครัว
2) ค้าขาย	40	ครอบครัว
3) รับจ้าง	287	ครอบครัว
4) ทำสวน	1	ครอบครัว
5) เลี้ยงสัตว์	2	ครอบครัว

ราษฎรในชุมชนออกไปขายแรงงานทำงานต่างถิ่น จำนวน 65 ครอบครัว และมีจำนวน 70 – 80 คน ที่ส่งเงินเข้าหมู่บ้านรวมทั้งหมคประมาณปีละ 200,000. บาท

รายได้ของประชาชนในชุมชนต่อปี ในแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมทั้งหมคประมาณ

20,001 – 30,000	บาท	มี	85	ครอบครัว
30,001 – 50,000	บาท	มี	170	ครอบครัว
50,001 – 100,000	บาท	มี	85	ครอบครัว

2.4 ด้านวัฒนธรรม

ใช้ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทยโคราช

ไม่มีวัดในชุมชน วัดใกล้เคียงชุมชน ไม่เกิน 3 กิโลเมตร คือ วัดจันทิ์

มีภูมิปัญญาชาวบ้าน (ผู้รู้/ผู้ชำนาญการ/ผู้นำ/บุคคลตัวอย่าง) ดังนี้

1) ด้านเกษตรกรรม (เช่น การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การเลี้ยงสัตว์ การเพาะพันธุ์สัตว์ การเกษตรผสมผสาน การทำไร่นาสวนผสม การปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร อื่น ๆ เป็นต้น)

1. ชื่อ - สกุล นายเรียม ไม้โคกสูง เพศ ชาย อายุ 67 ปี
เชี่ยวชาญด้าน การเพาะพันธุ์สัตว์ ประสพการณ์ 4 ปี
2. ชื่อ - สกุล นางเบิ่ง เล็กกลาง เพศ หญิง อายุ 45 ปี
เชี่ยวชาญด้าน การเพาะพันธุ์สัตว์ ประสพการณ์ 10 ปี

2) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (เช่น การจักสาน (ทอเสื่อ / สานกระด้ง / กระติบข้าว / แห / อวน ฯลฯ) การช่าง (ช่างตีเหล็ก / เหล็ก / ขวาน / ไม้ไผ่ ฯลฯ) การแกะสลัก การตัดเย็บเสื้อผ้า อื่นๆ เป็นต้น)

1. ชื่อ - สกุล นางทองพูน อินทะสิน เพศ หญิง อายุ 50 ปี
เชี่ยวชาญด้าน การตัดเย็บเสื้อผ้า ประสบการณ์ 33 ปี
2. ชื่อ - สกุล นายสมส่วน เทศานอก เพศ ชาย อายุ 36 ปี
เชี่ยวชาญด้าน การตัดเย็บเสื้อผ้า ประสบการณ์ 10 ปี

3) ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี (เช่น ความสามารถประยุกต์ และ ปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาปรัชญา ความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การประยุกต์ประเพณีบุญ อื่นๆ เป็นต้น)

1. ชื่อ - สกุล นายอภิสิทธิ์ ชัยภักดี เพศ ชาย อายุ 45 ปี
เชี่ยวชาญด้าน คำสอนทางศาสนา ประสบการณ์ 15 ปี

4) ด้านองค์กรชุมชน (เช่น ร้านค้าชุมชน ศูนย์สาธิตการตลาด กลุ่มออมทรัพย์องค์กรด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มจักสาน กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มตีเหล็ก ตีขวาน เครื่องมือที่ทำจากเหล็ก กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนอื่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ น้ำ ดิน)

1. ชื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ ช่วยเหลือสมาชิกด้านการเงิน โดยส่งเสริมให้มีการประหยัด อดออมและเป็นการระดมเงินทุน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2544
ประธานกลุ่มชื่อ - สกุล นายชาติร์ ปลั่งกลาง อายุ 55 ปี
2. ชื่อกลุ่ม ชมรมฃาปนกิจสงเคราะห์ กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ ช่วยเหลือครอบครัวสมาชิกในชุมชนที่เสียชีวิต ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2536
ประธานกลุ่มชื่อ - สกุล นายพิศิษฐ์ ชีระปัญญาวุฒิ อายุ 56 ปี

ในรอบหนึ่งปี ในชุมชน มีการทำบุญหรืองานประเพณี ดังนี้คือ

- 1) เดือน มกราคม ทำบุญประเพณี ตักบาตรขึ้นปีใหม่
- 2) เดือน พฤษภาคม ทำบุญประเพณี กลางหมู่บ้าน
- 3) เดือน กรกฎาคม ทำบุญประเพณีทำบุญตักบาตร และเวียนเทียนในวันอาสาฬหบูชา และทำบุญวันเข้าพรรษา ประเพณีแห่เทียนพรรษา
- 4) เดือน กันยายน ทำบุญประเพณี ทำบุญวันสารทไทย
- 5) เดือน ตุลาคม ทำบุญประเพณี ทำบุญวันออกพรรษาคักบาตร
- 6) เดือน พฤศจิกายน ทำบุญประเพณี ลอยกระทง

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A (การบริหารจัดการและส่งเสริมผู้กู้)

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ของหน่วยระบบ A

1) นโยบายของรัฐบาล ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนชุมชนและชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ พบว่า คณะกรรมการกองทุนชุมชนและประชาชนในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เข้าใจว่า การที่รัฐบาลจัดให้มีกองทุนชุมชน เป็นการช่วยเหลือประชาชนให้มีอาชีพสร้างงาน และสร้างรายได้ ทำให้ประชาชนรู้จักการเก็บออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น

2) เงิน 1 ล้านบาท

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนชุมชนและชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ พบว่าคณะกรรมการกองทุนชุมชนและชาวบ้านในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีความเข้าใจว่าเป็นกองทุน มีเงิน 1 ล้านบาท สำหรับให้ประชาชนในชุมชนกู้ยืม โดยต้องเป็นสมาชิกฝากเงินตั้งจะออมทรัพย์ ให้กู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพสำหรับผู้ว่างงาน และผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้ว ก็สามารถกู้ยืมเงินไปเพื่อขยายกิจการ

3) คณะกรรมการกองทุน

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนชุมชน และชาวบ้านเรื่องกระบวนการได้มาซึ่ง คณะกรรมการกองทุนชุมชนว่าสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างไร ไครมาสนับสนุนบ้าง สรุปได้ดังนี้เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2544 ได้จัดประชุมเวทีชาวบ้าน ชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีตัวแทนจากครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมจำนวน 263 ครัวเรือน จากทั้งหมด 340 ครัวเรือน คิดเป็น 77.5 % ของครัวเรือนที่ให้ความร่วมมือ และมีผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานราชการดังนี้

- 1) นายเฉลิมพล มณีกาญจน์ ปลัดอาวุโสอำเภอปากช่อง
- 2) นายคมฤกษ์ สุมังสา อนุกรรมการอำเภอปากช่อง

- 3) นายสมศักดิ์ ทานประสิทธิ์ พัฒนาการอำเภอปากช่อง
- 4) นางสาวณัฐชา รอดวินิจ นักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลปากช่อง

จากนั้นปลัดอาวุโสซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมได้ชี้แจง ในเรื่องการสร้างความพร้อม และรายละเอียดคุณสมบัติของคณะกรรมการกรรมการชุมชน ให้ที่ประชุมทราบ แล้วสมาชิกในชุมชนได้ช่วยกันคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน จำนวน 13 คน และที่ปรึกษา จำนวน 8 คน โดยวิธีการเสนอชื่อ และที่ประชุมรับรองเป็นเอกฉันท์

4) ผู้สมัครขอกู้เงิน

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนชุมชน เรื่องการขอกู้เงินจากกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ พบว่าผู้ที่ต้องการต้องการกู้เงิน จะต้องจัดทำโครงการขอกู้เงิน เสนอต่อคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน และต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

1.2 ผลการประเมินกระบวนการ (Process) ของหน่วยระบบ A

1) การคัดเลือกผู้กู้

พบว่า ในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ ประธาน และคณะกรรมการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ทุกคนได้มาประชุมพิจารณาอนุมัติการขอกู้เงินเป็นราย โดยจะพิจารณาถึง ความเป็นไปได้ของโครงการความเหมาะสมด้านจำนวนเงินกู้ ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ และอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร แล้วจึงตัดสินใจผล ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการที่รอบคอบ

2) การรับชำระหนี้

พบว่า การชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยของสมาชิกกองทุนชุมชนโรงทอกระสอบ ที่กู้เงินไปประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ค้าขาย และบริการ มีกำหนดระยะเวลาชำระคืนเท่ากัน คือ 1 ปี

3) การทำบัญชี

พบว่า เทร้าญุกกองทุน เป็นผู้จัดทำบัญชีเงินฝากสัจจะออมทรัพย์ และบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของกองทุนเป็นประจำ โดยมีสมุดลงรายการต่างๆ และสมุดเงินฝากธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง ที่สามารถตรวจสอบได้

1.3 ผลการประเมินผลผลิต (Product / Output) ของหน่วยระบบ A

1.3.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

1) จำนวนผู้กู้

พบว่า มีผู้ขอกู้เงินจากกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ทั้งหมดจำนวน 72 คน และคณะกรรมการก็พิจารณาอนุมัติให้ได้กู้ทุกคน

2) ยอดเงินให้กู้

พบว่า คณะกรรมการกองทุนพิจารณาอนุมัติให้กู้ตามความเหมาะสมกับโครงการที่ขอกู้ ในวงเงินตั้งแต่คนละ 5,000. - 20,000. บาท รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน 856,000.บาท ปัจจุบันเหลือเงินกองทุนอยู่จำนวน 144,000. บาท

1.3.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

1) จำนวนทุนสะสมของชุมชน

พบว่า สมาชิกกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ส่งเงินฝากสัจจะออมทรัพย์เป็นประจำทุกเดือน โดยระเบียบสมาชิกจะต้องส่งเงินฝากสัจจะออมทรัพย์ เป็นประจำทุกเดือนในจำนวนเงินขั้นต่ำ 20 บาท แต่ก็มีสมาชิกบางคนฝากเงินสัจจะออมทรัพย์มากกว่าที่ระเบียบกำหนด

1.3.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

1) กองทุนชุมชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

พบว่า สมาชิกที่กู้เงินจากกองทุนชุมชน ได้นำเงินไปลงทุนขยายกิจการ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และคุณภาพชีวิตก็ดีขึ้น

2) ชุมชนมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

พบว่า มีการระดมเงินออมของสมาชิก และมีการขยายกิจการ จากการกู้เงินมาลงทุน ซึ่งทำให้เพิ่มรายได้ ช่วยส่งเสริมฐานะและความเป็นอยู่ ของสมาชิกในชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

2. ผลการประเมินตัวชี้วัดหน่วยระบบ B (การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย)

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัว ของหน่วยระบบ B

1) หนี้สินธนาคารของผู้กู้

พบว่า ชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีเหตุควรเชื่อว่าการกู้เงินจากธนาคาร แต่ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ว่ามีผู้กู้เงินธนาคารเป็นจำนวนเท่าใด

2) หนี้นายทุนนอกระบบ

พบว่า ชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีเหตุควรเชื่อว่าการกู้เงินนอกระบบ แต่ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ว่ามีผู้กู้เงินนอกระบบเป็นจำนวนเท่าใด

3) อาชีพหลักของผู้กู้

พบว่า ผู้กู้เงินจำนวน 40 คน นำเงินไปลงทุนขยายกิจการเดิมที่เป็นอาชีพหลักในปัจจุบัน คือ อาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ทำไร่ และทำสวน อาชีพค้าขาย และอาชีพบริการ และมีผู้กู้เงินจำนวน 32 คน นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพเสริม

4) รายได้ของครอบครัว

พบว่า สมาชิกที่กู้เงินจากกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ นำเงินไปลงทุน และขยายกิจการ ทำให้รายได้ในครอบครัวเพิ่มขึ้น

5) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการ

พบว่า กลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนทั้งหมด 72 คน ในจำนวนนี้มีผู้กู้จำนวน 40 คน คิดเป็น 55.56 % ได้นำเงินไปลงทุนขยายกิจการ

เดิมที่มีประสบการณ์อยู่แล้ว และมีผู้ถืออีกจำนวน 32 คน คิดเป็น 44.44 % ได้นำเงินไปลงทุนในกิจการใหม่ แต่ก็มีความรู้ความเข้าใจ เป็นอย่างดี

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ของหน่วยระบบ B

1) เงินที่ผู้มาได้

- พบว่า - ผู้กู้เงินที่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม เลี้ยงสัตว์ ได้นำเงินไปซื้อ โคนือ หมู ไก่ และนำไปต่อเติมสร้างโรงเรือน สำหรับเลี้ยงสัตว์
- ผู้กู้เงินที่ประกอบอาชีพค้าขาย ได้นำเงินไปซื้อสินค้าของ จำ เข้ามาจำหน่ายในร้าน และใช้เป็นทุนหมุนเวียน
 - ผู้กู้เงินที่ประกอบอาชีพบริการ เช่น ซ่อมรถจักรยานยนต์ ได้นำเงินไปซื้อเครื่องมือและอะไหล่ เพื่อใช้ในการซ่อมรถจักรยานยนต์

2) สถานที่และวัตถุดิบ

พบว่า เมื่อผู้กู้เงินนำเงินไปต่อเติมขยายสถานที่ดำเนินธุรกิจและซื้อ วัตถุดิบเพิ่ม ทำให้สามารถเพิ่มโอกาสและรายได้

2.3 ผลการประเมินกระบวนการ (Process) ของหน่วยระบบ B

1) การหาตลาดที่ดี

พบว่า เมื่อผู้กู้เงินหาสถานที่ขายของในทำเลที่ดี ก็ทำให้ขายสินค้า ได้มากขึ้นกว่าเดิม

2) การหาวัตถุดิบที่ดี

พบว่า ผู้กู้เงินบางรายเลือกซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการดำเนินงานที่ดี ทำให้มีต้นทุนสูงขึ้น แต่สินค้าก็มีคุณภาพมากขึ้น

2.4 ผลการประเมินผลผลิต (Product / Output) ของหน่วยระบบ B

2.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result)

1) รายได้เป็นเงิน

พบว่า ผู้กู้เงินจากกองทุนชุมชน ส่วนมากสามารถนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพตามโครงการที่ขอกู้ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

2) ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสังของ

พบว่า ผู้กู้เงินได้นำเงินไปซื้อสินค้ามาจำหน่ายในร้าน และบางคนก็นำเงินไปใช้ในการสร้างโรงเรียนเลี้ยงสัตว์

2.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

1) ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

พบว่า ผู้กู้ได้นำเงินที่กู้ยืมมาลงทุนเพื่อขยายกิจการ ซึ่งสามารถให้บริการแก่ลูกค้าเพิ่มขึ้น ทำให้มีรายได้เพิ่ม

2.4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

1) ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

พบว่า เมื่อสมาชิกในชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียน ในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น มีการสร้างงาน สร้างรายได้ ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

3. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หนี้สินของผู้กู้

พบว่า จากการที่มีกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบขึ้นนั้น มีผู้กู้เงินจากกองทุน 1 ล้านบาท เป็นจำนวน 72 ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 856,000. บาท

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การเกิดกองทุน

- พบว่า 1) มีจำนวนกองทุนอยู่ก่อนแล้ว 1 กองทุน คือ กองทุนชมรมฉาปนกิจ สงเคราะห์ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2536
- 2) มีกองทุนเกิดขึ้นใหม่จากกองทุน 1 ล้วน คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ตั้งขึ้น พ.ศ. 2544
- 3) สมาชิกกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีจำนวน 184 คน
- 4) ยอดเงินคงเหลือของกองทุน 1 ล้วน มีจำนวน 144,000. บาท

1.2 ระบบการบริหารกองทุน

- พบว่า 1) มีคณะกรรมการบริหารกองทุน จำนวน 13 คน
- 2) มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 3) มีการประชุมคณะกรรมการ
- 4) มีการระดมทุนเงินฝาก
- 5) จำนวนผู้ขอกู้เงินที่ได้รับการอนุมัติมีจำนวน 72 คน

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

- พบว่า 1) สมาชิกกองทุนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) สมาชิกกองทุน ได้นำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
- 3) ผู้กู้เงินจากกองทุนได้นำหลักการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการ

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

- พบว่า 1) ผู้กู้เงินแต่ละคนไม่กู้หนีจากแหล่งดอกเบี้ยแพงมาใช้ในการประกอบอาชีพ
- 2) ผู้กู้เงินแต่ละคนประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน

พบว่า 1) ชาวบ้านในชุมชนมีการประกอบอาชีพ

2) ภาษาพื้นบ้านที่ใช้ในชุมชน คือ ภาษาไทยโคราช

3) ในชุมชนมีภูมิปัญญาชาวบ้าน

4) สมาชิกกลุ่มผู้กู้เงิน ได้นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้ และมีกำลังความสามารถในการดำเนินกิจการของตนเองได้

5) มีผู้กู้เงิน ไปลงทุนประกอบอาชีพต่างๆ ดังนี้

- การเกษตร จำนวน 20 คน รวมเป็นเงิน 234,000. บาท
 - ค้าขาย จำนวน 40 คน รวมเป็นเงิน 496,000. บาท
 - บริการ จำนวน 12 คน รวมเป็นเงิน 126,000. บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น = 856,000. บาท

2. ปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนและด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

2.1 ปัจจัยด้านบวก

พบว่า ชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนข้างโรงกระสอบ มีความต้องการให้เกิดกองทุนชุมชน โดยให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน และได้นำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ และมีโอกาสที่ดี

2.2 ปัจจัยด้านลบ

พบว่า มีผู้กู้เงินที่ไม่พอใจในการอนุมัติเงินกู้ เนื่องจากสมาชิกทุกคนขอกู้เงินในวงเงินคนละ 20,000. บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,440,000. บาท ซึ่งคณะกรรมการไม่สามารถอนุมัติให้ตามวงเงินที่ขอได้ทุกคน จึงพิจารณาอนุมัติให้ตามความเหมาะสมของโครงการ และความสามารถในการชำระคืน

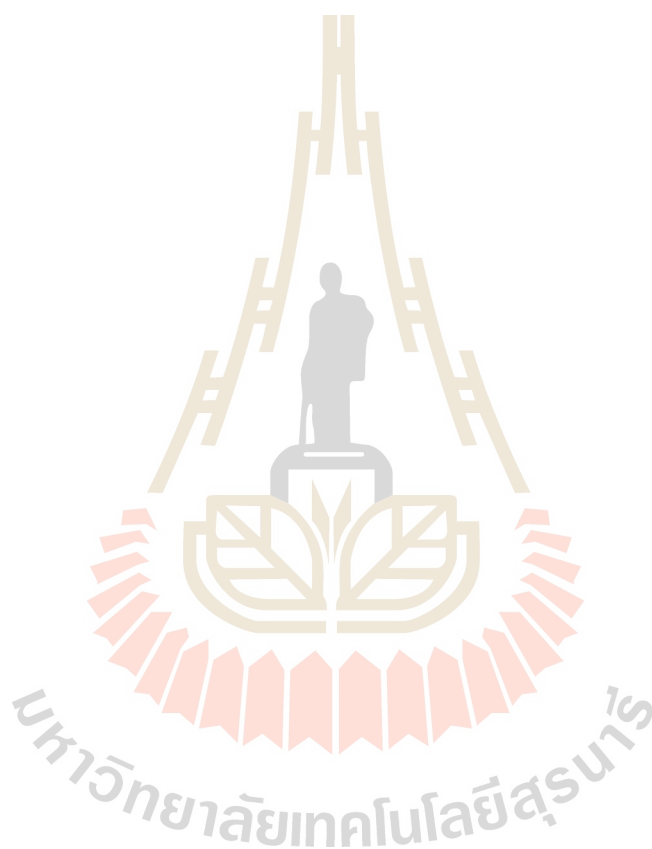
3. กระบวนการเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

พบว่า 1) คณะกรรมการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านการบริหารจัดการกองทุนชุมชน

2) สมาชิกกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีการแนะนำการดำเนินการประกอบอาชีพในกลุ่มอาชีพเดียวกัน

4. ความเข้มแข็งของชุมชน

- พบว่า 1) ชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีประธานชุมชนและประธานกองทุนชุมชน
ที่ดี ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ
- 2) มีเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน
 - 3) ชาวบ้านในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 4) ชาวบ้านในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามประเมินผล โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใด ได้แก่
 - 1.1 การเกิดกองทุน
 - 1.2 การมีระบบบริหารกองทุน
 - 1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง
 - 1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
 - 1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน
2. เพื่อทราบว่ามียุทธศาสตร์ด้านบวกที่สนับสนุน และปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
3. เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนหรือไม่
4. เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ใช้ต้นแบบทฤษฎีเชิงระบบ (System Approach) รูปแบบวิธีการประเมินของ สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeams) ที่เรียกว่าชิพพ์โมเดล (CIPP MODEL) มาใช้ในการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมิน (Evaluation) จะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน กำหนดจุดประสงค์ และกำหนดตัวชี้วัด เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการวินิจฉัย ซึ่งแบบจำลอง ชิพพ์โมเดล จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation)
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)
4. การประเมินผลผลิต (Product / Output Evaluation)

ตัวชี้วัด (Indicators) ที่ใช้ในการประเมินโครงการ ได้กำหนดตามกรอบความคิด ทฤษฎีเชิงระบบ คือ

- 1) ตัวชี้วัดของการประเมินบริบท (Context Indicators) เป็นตัวชี้วัดสภาพแวดล้อม ระดับประเทศและภายในท้องถิ่น
- 2) ตัวชี้วัดของการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุความ สอดคล้องของประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลของปัจจัยเบื้องต้น
- 3) ตัวชี้วัดของการประเมินกระบวนการ (Process Indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุถึง กระบวนการดำเนินการในแต่ละช่วงเวลา
- 4) ตัวชี้วัดของการประเมินผลผลิต (Product / Output Indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุ จำนวนหรือคุณภาพของผลผลิตที่ได้รับ

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่างการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กรณีศึกษา ชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในชุมชนข้าง โรงทอกระสอบ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิง ระบบ ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้ คือ

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ดูแลราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการประเมินโครงการ ได้เลือกเครื่องมือ ที่มีความเหมาะสมกับการใช้รวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะแตกต่างกัน ที่สามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้สอดคล้องกับความต้องการ เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)
2. แบบสัมภาษณ์ (Interview)
3. แบบสังเกต (Observation)

ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ได้ใช้แบบรายงานต่างๆ คือ บร.1-บร.12 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาจัดเป็นระบบ สรุปความ แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเลือกใช้คำร้อยละที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้คำร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะข้อความ ที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น แล้วสรุปผลความคิดเห็นเป็นข้อมูล เพื่อที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว จึงได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมานำเสนอ แปลความ และสรุปผลในรูปแบบที่เหมาะสม

ผลการดำเนินการ

1. ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่าประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ ว่าเป็นกองทุนหมุนเวียนในชุมชน ให้สมาชิกกู้ยืม ไปลงทุนประกอบอาชีพ เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้
2. ผลการประเมินหน่วยระบบ A ระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่า คณะกรรมการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีความรอบคอบในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ ให้ตามความเหมาะสมกับโครงการที่ขอกู้ของแต่ละคน และสมาชิกกลุ่มผู้กู้เงิน ได้มีการแนะนำการดำเนินการประกอบอาชีพ แลกเปลี่ยนเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในกลุ่มอาชีพเดียวกัน
3. ผลการประเมินหน่วยระบบ B การดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กู้เงินจากกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ส่วนมากนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพตามโครงการที่ขอกู้ ซึ่งมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีความรู้

ความเข้าใจในการดำเนินกิจการของตนเอง ทำให้มีการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อทราบว่าผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายเพียงใด

1.1 การเกิดกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ พบว่า ชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ เช่น ปลัดอาวุโสอำเภอปากช่อง พัฒนาการอำเภอปากช่อง นักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลปากช่อง และอนุกรรมการอำเภอปากช่อง

1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า การบริหารกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนชุมชนอย่างถูกต้องตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีคณะกรรมการกองทุนชุมชนจำนวน 13 คน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงาน และมีความรับผิดชอบ

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า ชาวบ้านในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการประกอบอาชีพต่างๆ

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ชาวบ้านในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ไม่กู้เงินที่เสียดอกเบี้ยแพงมาลงทุนในกิจการ และในการลงทุนดำเนินกิจการก็จะหาตลาดที่แน่นอนมารองรับผลผลิต

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า ชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ส่วนมากมีการประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ในชุมชนมีภูมิปัญญาชาวบ้านที่ชำนาญทางด้าน การเกษตร การตัดเย็บเสื้อผ้า และหลักธรรมคำสอนทางศาสนา

2. เพื่อทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุน และปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

ปัจจัยด้านบวก

พบว่า 1) ชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีความต้องการให้กองทุนชุมชนเกิดขึ้น จึงให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบจำนวน 184 คน

2) อัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยทั่วไป คือ ร้อยละ 1 บาท ต่อเดือน ทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

ปัจจัยด้านลบ

พบว่า มีสมาชิกขอกู้เงินบางรายไม่พอใจในการอนุมัติเงินกู้ เนื่องจากสมาชิกขอกู้เสนอโครงการขอกู้ในวงเงิน 20,000. บาท แต่ได้รับการอนุมัติเงินกู้จำนวน 5,000. – 10,000 บาท ทำให้ไม่สามารถนำเงินไปกู้ไปดำเนินกิจการตามโครงการได้

3. เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนหรือไม่

พบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนข้างโรงทอกระสอบ คณะกรรมการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีการประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน สมาชิกกองทุนชุมชนมีการแนะนำการประกอบอาชีพเดียวกัน

4. เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

พบว่า มีความเข้มแข็งของชุมชนในระดับปานกลาง จากข้อมูลที่ได้โดยการสัมภาษณ์ชาวบ้าน (บร. 2) และจากการสังเกตชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนข้างโรงทอกระสอบ มีอาชีพสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการประกอบอาชีพต่างๆ

ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

- 1) ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อครบกำหนดเวลาชำระคืนเงินกู้ สมาชิกชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยได้
- 2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ได้นำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพขยายกิจการ ทำให้สมาชิกผู้กู้เงินมีทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น
- 3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ดีขึ้น ทำให้มีความอบอุ่นในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับของกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ
 เรื่องการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ จากการที่คณะกรรมการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ ได้อนุมัติเงินกู้ โดยกำหนดระยะเวลาชำระคืน 1 ปี นั้นผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามหนี้ เพื่อให้ผู้กู้เงินนำเงินไปใช้ตามโครงการที่ขอกู้ เมื่อครบกำหนดผู้กู้ก็สามารถนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยมาชำระคืนกองทุนชุมชนได้
2. ข้อเสนอแนะ การบริหารจัดการกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ
 เรื่องการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนชุมชน ควรมีการประชุมปรึกษาหารือให้สมาชิกได้เข้าใจว่า เงินหมุนเวียน 1 ล้านบาท ไม่สามารถอนุมัติการกู้ยืมคนละ 20,000. บาท ได้ทุกคน ดังนั้นคณะกรรมการจึงพิจารณาอนุมัติเงินกู้ ให้ตามความเหมาะสมด้านจำนวนเงินกู้กับโครงการที่ขอกู้ และสามารถชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย
3. ข้อเสนอแนะ การนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิก
 เรื่องการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพ ของสมาชิกกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ สมาชิกควรจะได้รับคำแนะนำด้านเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ จาก

หน่วยงานภาครัฐ ในการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม อาชีพค้าขาย และ อาชีพบริการ เพื่อให้การประกอบอาชีพต่างๆ ของสมาชิกประสบความสำเร็จ มีผลผลิตที่ดี และมีคุณภาพ

4. ข้อเสนอแนะ สำหรับการคืนคว่ำวิจัยเพิ่มเติม ควรจะมีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานของกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบต่อไป เพราะการดำเนินการที่ผ่านมายังไม่ครบกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก จึงยังไม่ทราบว่าผู้กู้เงิน จะสามารถนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยมาชำระคืนกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบได้ตามเวลาที่กำหนด

บรรณานุกรม

- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2545). สารนิพนธ์. นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง. แมสโปรดักส์ จำกัด.
- อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ. (2545). การประเมินเพื่อพัฒนา. (ม.ป.ป.) : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทศน์ทองการพิมพ์.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2545). การวิจัยชุมชน. นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด
- วิภาวี พิจิตบันดาล และคณะ. (2545). การจัดการและการวางแผนธุรกิจ. กรุงเทพฯ : บริษัท ศรีสยามพรินท์แอนด์แพคเกจ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการกองทุนชุมชนข้าง โรงทอกระสอบ. 2544 . ระเบียบข้อบังคับกองทุนชุมชนข้างโรงทอกระสอบ. นครราชสีมา.
- จินตนา บุญบงการ. (2545). แหล่งข้อมูลทางการเงินสำหรับการทำธุรกิจขนาดย่อม. ทักษะและการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คุษฎี สงวนชาติ. (2545). ผู้บริการกับงบการเงิน. การทำธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารโลก. (2542). ความรู้เพื่อการพัฒนา. แปลโดย ภัทรนันท์ พัทธยะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์องค์กรค้าของครูสภา.
- อมรวิรัช นาครทรพ. (ม.ป.ป.). ความฝันของแผ่นดิน . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ดี แอส เอส.
- กลุ่มสถาบันราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2542). ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.).
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์ และคณะ . (2538). วิพากษ์สังคมไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์ พรินติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน.
- ข่าวเศรษฐกิจไทยรัฐ . (2 สิงหาคม 2545). ไทยรัฐ. หน้า 8.